

BEKÖSZÖNTŐ

Új gazdaság, tudásgazdaság

A gazdasági fejlődést technológiai forradalmakra, új technológiát képviselő, új iparágak megjelenésére és fejlődésének dinamikájára visszavezető evolúciós elméletek reneszánszukat élik. Nem véletlen. Az információtechnológiai forradalom – legalábbis bizonyos fejlettségi küszöb fölötti országok körében – gyökeres változásokat hozott a gazdasági, társadalmi és üzleti környezetben, és az intézményrendszerben. A közgazdaságtan statikus egyensúlyi elméleteivel, vagy a nagy gazdaság- és társadalomátalakító fejlődésemelletekkel szemben az evolúciós gondolkodásban a fejlődés nem *valami felé* irányul. Az evolúciós elméletek a változás és a fejlődés szelektációs és diffúziós mechanizmusait írják le, új minőség(ek) létrejöttét dokumentálják és értelmezik, de nem tartalmazzak utalást valamiféle végcélra, kívánatos állapotra. Új, nagy narratívák jelennek meg és váltják le lassan az előző narratívát – az evolúciós elméletek ezek törvényszerűségeit tárják fel.

A legújabb narratíva az információtechnológiai forradalom nyomán létrejött „új gazdaság”, az „intellektuális kapitalizmus” időszakáról szól. A közgazdasági elméletek művelői szerte a világon nagy erővel fogtak hozzá az új narratíva „felfejtéséhez”, szét-szálazásához, dokumentálásához. Mint az gyakran előfordul, a világgazdaság központján kívül születő elméleti kérdések most is meglehetősen eltérnek azoktól a problémáktól, amelyeket az „új gazdaság” bölcsőjében, (az „új gazdaság *epicentrumában*” kifejezés képileg talán még szemléletesebb lenne) tárnak fel.

Az információtechnológia segítségével felzárkózni kívánó országok szempontjából az „új gazdaság” gazdaságfejlődési hozzájárulása a legfontosabb kérdés. Képes-e az információtechnológiai forradalom a világgazdaság központján kívül eső országok számára is kitörési, felzárkózási lehetőséget biztosítani? Milyen feltételek megléte elengedhetetlen ahhoz, hogy a kis, nyitott és ma még kiemelkedő innovációs potenciállal rendelkezőnek mondott magyar gazdaság helyt álljon, sőt javítsa nemzetközi pozícióját a tudásalapú versenyben? Az *Információs Társadalom* jelen gazdasági különszámában Török Ádám és az Inzelt–Csonka–Forgács szerzőhármás tanulmányai tárgyalják ezt a kérdést, valamint erről szól a Chikán Attilával, a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem rektorával készített interjú is.

Ahhoz, hogy megfogalmazhassuk, számba vehessük versenyképességünk előfeltételeit, tudnunk kell, mihez alkalmazkodunk. Mit jelent és milyen elméletekkel írható le az „új gazdaság” a fejlett világban, és milyen átalakulásokat hozott a gazdaságok különböző szegmenseiben? Erre Szabó Katalin, Szalavetz Andrea, Czákó Erzsébet és Székely-Doby András tanulmányai keresik a választ.

Az „új gazdaság” elméleti problémáival és az ebből következő gazdaságpolitikai teendők kidolgozásával foglalkozó szakemberek helyzete különösen izgalmas az új év-

ezred elején, amikor a tőzsdei trendfordulat és az azóta is tartó recesszió a piaci lelkesedést immár fájdalmasan lehűtötte. Major Iván tanulmánya a visszaesés és az infokommunikációs szektor azóta is tartó stagnálásának okait tisztázza.

Az itt megjelent tanulmányok többsége tartalmaz néhány megállapítást és hipotézist arra vonatkozólag, hogy melyek azok az üzleti környezetben bekövetkezett változások és „új gazdaság”-törvényszerűségek, amelyek mindenfajta konjunkturális visszaesés és üzleti megingás ellenére tartósan ígérkeznek. Ezek a hipotézisek egyúttal előrejelzik a további vizsgálódások irányát. Ha egy-két év múlva megjelenik majd egy hasonló gazdasági különszám, az abban összegyűjtött tanulmányok talán már a jelenleginél egzaktabb válasszal szolgálhatnak olyan kérdésekre, hogy melyek a technológia felzárkóztatási potenciáljának határai, és e potenciál növelésének eszközei.

Addig is, szeretettel ajánlom az Olvasó figyelmébe a folyóirat mostani számában összegyűjtött, bizonyára sokakat továbbgondolkodásra és vitára készítő tanulmány-csokrot.

Szalavetz Andrea